

Titti Mattsson Föräldrarätten och barns rätt att komma till tals

1: Talas om barns fria vilja. Varför tycks ingen ta i beaktande att barn påverkas av personer de står i beroendeställning till?

Det är en bra och viktig poäng. Barn är beroende av de i sin omgivning både praktiskt och rättsligt. Våra lagar reglerar ju inte människors faktiska beteende inom familjen i detta avseende, men genom att barn har mycket begränsade möjligheter att agera rättsligt själva blir ju följderna att de ofta får acceptera de vuxnas inställning. Vad ett barn säger till en myndighetsrepresentant eller domstol behöver vi dock behandla på samma sätt som när en vuxen får komma till tals. Det vill säga att vi behöver ta deras ord på allvar.

2: Kommer detta presentationsmaterial (PP) att läggas ut på nätet?

Ja.

3: är det ur ett juridiskt perspektiv rimligt att säga att föräldrars rätt egentligen står över barnets i fråga om socialtjänstens utredningar? Det är ju otroligt, kanske orimligt, svårt att omhänderta ett barn.

Frågan om ett omhändertagande enligt LVU prövas i domstol så där har varken socialtjänsten eller föräldrarna "sista ordet". Men i fråga om andra utredningar är det som säger så att insatser kräver båda vårdnadshavarnas samtycke. Därför är tvångsmöjligheten ibland mycket viktig.

4: Hur kommer barnens rätt att säga nej eller bedöma hur ofta umgänge ska ske då barnet är placerad i familjehem. Många ggr beslutat rätten om ganska omfattande umgänge utan hänsyn till hur det faktiskt blir för barnet.

Det stämmer att umgängesrätten är stark enligt utvecklad praxis i Sverige. Det skulle behövas något rättsfall från Högst förvaltningsdomstolen som behandlar när den unges bästa ansetts vara att inte ha umgänge. I min bok Barnets rätt till familj behandlar jag umgängesreglerna vid placeringar lite mer utförligt.

5: Ska barn ha rösträtt?

Det finns många länder där barn har rösträtt från 16 års ålder. Jag tycker att vi skulle behöva en diskussion om fördelar och nackdelar med en sådan förändring i Sverige.

6: Kan Barnkonventionen krocka med andra lagar och hur ska man tänka då?

Det är den stora frågan vad som händer då. För krockar gör många lagar ofta och det är juristens roll att försöka hitta sätt att hantera sådana situationer. Det kommer förhoppningsvis en bra vägledning och annat material som kan vara till hjälp för den praktiska tillämpningen framöver. Till syvende och sist blir det domstolarna som får avgöra sådana kollisioner.

7: Hur inkluderas barn om de inte kan uttrycka sig, t ex små barns om ännu inte har börjat prata?

Det är svårt men viktigt att vi försöker inkludera alla barn. Det kan vara att bara lyssna på dem och fråga dem om det som de känner är viktigt att prata om.

8: Jag är inte enig i att förvaltningsdomstolarna i första hand ställer sig frågan vad som är den lilla människans bästa i sina beslut. Det är svårt att förlika sig med detta.

Jag håller med om att det inte är praktiken i alla lägen. Vad jag nog försökte göra en poäng av är att högsta instans beslut avgör en hel del fall till barnets bästa genom att de lyfter det enskilda barnet i olika avseenden. Dessa fall ger sedan möjlighet för praktiken att åberopa fallen i de lägre instanserna och hävda att det ska gälla även i det aktuella fallet i lägre rätt.

9: Hur upplever du att andra jurister i Sverige tänker kring evidens och barns berättelser? Handlar det om att ha tur i fråga vilken attityd en möter i rättsväsendet?

Jag tror att det generellt sett finns en allför stor okunskap om barn, barns behov och barns potential inom juristkåren i Sverige idag, något som förhoppningsvis kommer att ändras i takt med att barn kommer mer i fokus då BK poängterar barns rätt, och barns rätt är en del av de rättigheter som jurister ska värna.

10: Det känns som att socialtjänst beaktar föräldrars rätt väldigt mycket. Finns det studier på vad som är viktigast för barnet? Att en förälder "lär sig" vara förälder eller att barnet slipper leva med en förälder som utsatt barnet?

Jag kan inte svara på frågan om vilka studier som finns på vad som är viktigast för barnen i det avseendet. Det finns en del studier om det som brukar tas upp på socionomprogrammen. Och synen på detta har ju, och kommer sannolikt också framöver, att förändras allteftersom det kommer ny forskning

11: Familjehemsplacerade barns sämre hälsa, tandstatus, kan en orsak vara att de vid placering redan har dålig tandstatus.

Det är förstås ofta fallet. Problemet är att ibland det inte åtgärdas när barnet väl är omhändertaget.

12: uppstår barns ohälsa under placering eller kommer de med den från innan? För svar se ovan fråga 11.